

Les perifèries als estudis catalans

Jornada d'estudis internacional

19 març 2026

Centre d'Études Catalanes - Sorbonne Université

Un dels conceptes més utilitzats en els estudis sobre llengua, literatura, cultura i història és el de *perifèria*. Provenint dels estudis geogràfics, la noció de *perifèria* ha servit per qualificar realitats culturals poc reconegudes, subordinades a un determinat poder central o discutides des del punt de vista polític, lingüístic, cultural i històric. La *perifèria*, per tant, ha esdevingut una paraula amb un sentit més ampli que el reconegut per l'Institut d'Estudis Catalans ("Extrems o marges d'una entitat geogràfica") i s'ha convertit en una metàfora clau a l'hora d'identificar i interpretar fenòmens culturals, socials i històrics alternatius a la centralitat o l'hegemonia. També ha servit per identificar pràctiques, llenguatges i disciplines que impliquen una relació problemàtica pel que fa a la tradició, el cànon o un marc epistemològic concret, que poden fer possible una major obertura en l'organització dels sabers o en la interpretació d'un determinat fenomen estètic i/o social.

La noció de *perifèria* ha estat molt útil en els estudis sobre la cultura catalana, on s'ha utilitzat com a alternativa a adjectius com *minoritzada* (referit a la relació de domini d'una cultura sobre una altra) o *petita* (referit a la mida del territori catalanòfon o al nombre de parlants del català). En el sentit geogràfic, la *perifèria* ha permès reconèixer la transnacionalitat de la cultura catalana i les dificultats de circulació i difusió que té dins el seu propi territori. En el sentit cultural i social, el concepte de *perifèria* és una eina per abordar fenòmens especialment significatius des del punt de vista polític i estètic, que fan referència a determinades formes de dissidència, dissensió i tensió que tenen lloc tant en l'espai íntim o privat com en el públic i social.

L'objectiu d'aquesta jornada és abordar la noció de *perifèria* en els estudis catalans des dels següents punts de vista complementaris:

- **la perifèria geogràfica i lingüística:** pràctiques culturals perifèriques respecte a diversos centres (Barcelona com a capital cultural/editorial, la divisió entre les comunitats autonòmiques/els estats, les relacions de poder en l'espai geogràfic europeu, la globalització)
- **la perifèria social i cultural:** pràctiques, moviments, obres i formes que problematitzen visions establertes de l'hegemonia cultural i/o social
- **la perifèria política:** formes alternatives de poder/governança
- **la perifèria des del punt de vista disciplinar:** confluències entre la literatura i la història, el cinema, les arts visuals, etc.

Aquesta trobada és una invitació a presentar aportacions tant teòriques com aplicades, estudis de cas o propostes interdisciplinàries, que abordin els diferents períodes històrics (Edat Mitjana, Època Moderna i món contemporani).

Les perifèries als estudis catalans

Jornada d'estudis internacional

19 març 2026

Centre d'Études Catalanes - Sorbonne Université

Programa

9:15: Inici

SESSIÓ DE MATÍ (9:30-12:30)

Moderació: **Michel Martínez Pérez** (Sorbonne Université - Director del Centre d'Études Catalanes)

Albert Tomàs Monsó (Université de Lille), “Traducció, mediació i circulació librària a l'univers Trastàmara”

Pep Sanz Datzira (Universitat Autònoma Barcelona), “Perifèria i paradiplomàcia: estratègies en la literatura catalana durant el franquisme”

Debat/Pausa

Moderació: **Maria Dasca Batalla** (Universitat Pompeu Fabra)

Sergi Ramos Alquézar (Sorbonne Université), “Orígens de la perifèrització geogràfica en el cinema català del segle XXI: una cartografia”

Toni Maestre Brotons (Universitat d'Alacant), “Mirades fora de camp: espais i subjectivitats perifèriques en el cinema català recent”

Debat

12:30-14: Dinar

Les perifèries als estudis catalans

Jornada d'estudis internacional

19 març 2026

Centre d'Études Catalanes - Sorbonne Université

SESSIÓ DE TARDA (14-17)

Moderació: **Mathias Ledroit** (Université Gustave-Eiffel)

Ikram Chilah (Aix-Marseille Université), “El català, de llengua comuna a llengua anònima? Usos lingüístics i processos d'identificació juvenil en contextos de globalització”

Maria Dasca Batalla (Universitat Pompeu Fabra), “Escriure des de la semiperifèria: la literatura de temàtica rural de Mercè Ibarz”

Debat/Pausa

Moderació: **Pep Sanz Datzira** (Universitat Autònoma de Barcelona)

Adrià Ballonga Montoliu (Sorbonne Université), “Espai decadent, espai de possibilitats: la representació de la marginalitat geogràfica en la literatura catalana d'errància”

Maria Patricio-Mulero (Université Toulouse Capitole), “Ciutat i perifèria literària. Reflexions sobre la literatura catalana contemporània en la seva representació de l'espai social”

Conclusions

CRIMIC

**LETTRES
SORBONNE
UNIVERSITÉ**

**Université
Gustave Eiffel**

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

GECC
upf. Grup d'Estudis de
Cultura Catalana

AFC